

SAMEN
werken

SAMEN
leven

Vijf jaar
Opbouwwerk Noord
in Amsterdam-Noord
en Zeeburg

Opbouwwerk Noord

Hagedoornplein 1D

1031 BV Amsterdam

Telefoon: 020 – 635 26 00

E-mail: info@opbouwwerk-noord.nl

Opbouwwerk Noord begeleidt processen, ontwikkelt producten en levert diensten aan bewoners, diensten en bedrijven op het gebied van sociale samenhang, participatie en burgerschap. We doen dat met name in Amsterdam-Noord en in Zeeburg, maar zijn ook elders inzetbaar.

Onze opdrachtgevers zijn divers. Het gaat onder meer om bewonersorganisaties, lokale overheid, woningbouwcorporaties, bedrijven, onderwijsinstellingen en politie en justitie. We werken op offertebasis en leggen afspraken graag met u vast.

Opbouwwerk Noord heeft op veel terreinen expertise in huis. We zijn breed inzetbaar op tal van gebieden van opbouwwerk. Buurtontwikkeling en stedelijke vernieuwing, integratie- en diversiteitsvraagstukken en de ontmoeting van buurt, onderwijs en opvoeding horen daarbij. Maar ook op terreinen als sport, kunst en cultuur en gebiedsgerichte strategie zijn wij samenwerkingspartner. We zijn aangesloten bij het kennisnetwerk Amsterdam.

Voor meer informatie over onze projecten, producten en diensten verwijzen wij u naar onze website www.opbouwwerk-noord.nl. Ons jaarverslag zenden wij u graag toe.

Inhoudsopgave

<i>Rond-de tafelgesprek</i>	4	'Bouwen aan de buurt'
<i>Coördinator Streetcornerwork</i>	6	'Jongeren een plek geven waar ze zich thuis voelen'
<i>Buurtvader</i>	8	'Niemand heeft wat aan een wijk met nietsnutten'
<i>Buurtregisseur</i>	10	'Wij zijn de ogen en oren van het corps'
<i>Woonconsulent</i>	12	'Mooie mix is altijd goed voor een buurt'
<i>Schooldirecteur</i>	14	'Buurt komt steeds meer de school binnen'
<i>Hoofd Sportbuurtwerk</i>	16	'Mensen de lol van het sporten laten ervaren'
<i>Manager Thuis op Straat</i>	18	'Krachten bundelen met Opbouwwerk Noord'
<i>Buurtconciërge</i>	20	'Bewoners weten ons goed te vinden'
<i>Lid vrouwengroep</i>	22	'Vrouwen durven steeds meer'
<i>Musicus</i>	24	'Die grauwe wand is helemaal opgefleurd'
<i>Naschrift</i>	26	'Opbouwwerk gaat nooit verloren'

5 Jaar Opbouwwerk Noord ! *Bart Groeneveld*

Opbouwwerk Noord bestaat vijf jaar. Een goed moment om terug te blikken door vooruit te kijken. Opbouwwerk Noord levert opbouwwerk en facilitaire ondersteuning aan bewoners, diensten en bedrijven in Amsterdam-Noord en Zeeburg. Opbouwwerk bestaat in Noord en Zeeburg al tientallen jaren. In 1999 fuseerden echter de toenmalige uitvoerders in Amsterdam-Noord, te weten de stichting Samenwerkende Wijkopbouworganen Amsterdam-Noord (SWAN) en de Stichting Bewonersondersteuning in Amsterdam-Noord (STIBAN) tot de Stichting Opbouwwerk Noord. In 2003 breidde de stichting haar werk uit naar het stadsdeel Zeeburg, onder de naam 'Opbouwwerk Noord in Zeeburg'.

Opbouwwerk Noord is een professioneel en onafhankelijk makelaar van sociale belangen en ontwikkelaar van sociale projecten. De stichting levert opbouwwerk en facili-

taire dienstverlening. Om maatschappelijk isolement tegen te gaan, sociale participatie te bevorderen, burgerschap toe te rusten. Opbouwwerk Noord kiest daarbij altijd voor het zwakste belang.

De stichting houdt zich bezig met samenleven in buurten en wijken. Opbouwwerk Noord richt zich op buurt, opvoeding en onderwijs en speelt een belangrijke rol bij het bevorderen van de diversiteit van mensen en voorzieningen. Opbouwwerk doet dat als een moderne onderneming, die zichtbaar en actief is in het hart van de lokale samenleving. Met kennis van buurten, kennis van mensen, kennis van het vak. Door te investeren in medewerkers, relaties en de organisatie. En vooral door samen te werken met veel mensen en organisaties.

De samenleving verandert en Opbouwwerk

Noord verandert graag mee. Dit betekent dat wij voortdurend innoveren. Niet alleen onze methoden en technieken, ook maatschappelijke thema's. Wat is bijvoorbeeld de match tussen opbouwwerk en kunst, opbouwwerk en sport, opbouwwerk en stedelijke vernieuwing? Het zijn op te pikken uitdagingen die Opbouwwerk graag aangaat.

Deze brochure is een momentopname. We besteden aandacht aan onze relaties en geven een beeld van wat ons beweegt. Hopelijk herkent u zich in de interviews en de inhoud. We willen dat u ons blijft zien als betrouwbare en kundige samenwerkingspartner op de weg naar sociale cohesie, burgerschap en participatie. Dat is en blijft de reden van ons bestaan.

Bart Groeneveld is voorzitter Opbouwwerk Noord en Opbouwwerk Noord in Zeeburg

Rond-de-tafelgesprek:

‘Bouwen aan de buurt’

- 4 **Bruno van Veen, directeur, en Anneke van Koert, coördinator opbouwwerk Zeeburg, zijn het met elkaar eens: investeren in de buurt loont. Maatwerk is daarbij nodig. Bart Groeneveld (voorzitter Opbouwwerk Noord) houdt een rond-de-tafelgesprek.**

Wat deden jullie voor dat je in het opbouwwerk terecht kwam?

Bruno van Veen: ‘Ik zat in de weg- en waterbouw, maar ontdekte al snel dat ik liever met mensen en processen wilde werken. In de jaren zeventig koos ik voor sociale academie De Horst en kwam ik voor het eerst in aanraking met samenlevingsopbouw. Na mijn opleiding ben ik als opbouwwerker gaan werken. Ik werkte lange tijd met woonwageneigenaren en maakte toen de overstap naar breed welzijn. Daar kreeg ik weer spijt van, want mijn hart ligt toch bij opbouwwerk. Bij ontwikkeling en proces in plaats van beheer.’

Anneke van Koert: ‘Als vrijwilligster in het buurthuis leerde ik het opbouwwerk kennen. Na een periode als actieve bewoner ben ik begonnen met de opleiding maatschappelijk werk, in 1987 ben ik begonnen als opbouwwerker in de Dapperbuurt. Het was

hard werken, maar ook bevredigend. Bouwen aan de buurt, dat is wat mij drijft.’

Wat is opbouwwerk en waarom is het nodig?

Anneke: ‘Opbouwwerk is bouwen aan de buurt en dan heb je cement nodig. Zonder sociale samenhang geen buurtgevoel en zonder buurtgevoel geen leven in de buurt, toch?’

Bruno: ‘Het gaat ook om samenwerken. De meeste mensen en instellingen kunnen wel voor hun eigen belang opkomen, maar opbouwwerkers helpen er bij om gemeenschappelijke belangen te formuleren. Dat zal zich terug verdienen met leefbaarheid in de buurt. Daarmee ben je al een eind op weg naar goed samenleven. Samenleven is immers samenwerken.’

Hoe doe je dat? Willen mensen wel samenwerken?

Bruno: ‘De meeste mensen willen in elk geval samen leven. Dat gaat niet altijd even goed. Het is dan belangrijk om mensen de meerwaarde van samenwerken te bewijzen. Door ontwikkelingen in de buurt te signaleren. Ogen en oren te lenen aan problemen. Partijen bij elkaar te brengen. Netwerken tot stand te brengen en in leven te houden. Opbouwwerkers faciliteren dat en koppelen informatie aan acties. Niet door belangen te behartigen, maar door belangen te herkennen en ze een plek te geven in besluitvormingsprocessen.’

Anneke: ‘Het gaat er ook om ervoor te zorgen dat bewoners en instellingen vertrouwen in elkaar hebben en houden. Daar heb je onafhankelijke opbouwwerkers bij nodig. Als werker moet je wel haalbare doelen stellen, zeggen wat je doet en doen wat je zegt. Je moet niet zelf allerlei dingen uitvoeren, maar er voor zorgen dat afspraken worden gemaakt en dat die ook worden nagekomen. Dat maakt mensen enthousiast en dat maakt buurten leefbaar.’

Bruno: ‘Daarom is maatwerk van belang. Onze klanten moeten weten wat ze willen, onze werkers moeten weten wat ze kunnen. Er is wel één ding dat voor ons voorop staat: opbouwwerkers horen te kiezen voor het

zwakste belang. Zodat uiteindelijk alle bij buurt en leefbaarheid betrokken personen een gelijkwaardige positie innemen. Of dat nu gaat om stedelijke vernieuwing, de pluri-forme samenleving of de driehoek buurt, opvoeding en onderwijs.’

Met wie doen jullie dat dan?

Anneke: ‘Allereerst weten opbouwwerkers de weg naar actieve bewoners goed te vinden en andersom. Ambtenaren en politici van stadsdelen zijn belangrijk. Voorlieden van alloctonengroepen en andere vrijwilligers komen we regelmatig tegen.’

Bruno: ‘We zien steeds meer behoefte aan opbouwwerk bij corporaties, politie en scholen ontstaan. Een goede ontwikkeling, waar wij graag op in willen en kunnen gaan.’

Jullie noemen stedelijke vernieuwing, de verhouding tussen alloctonen en autoctonen, de plek van de school in de buurt en in de huiskamers. Zien jullie nog meer werkgebieden?

Bruno: ‘Er moet goed nagedacht worden over het belang van georganiseerde en ongeorganiseerde sportbeoefening voor de buurt. Hier zie ik goede dingen gebeuren en wij kunnen er een rol bij spelen. Dat geldt ook voor de aansluiting van welzijn en zorg

op wonen. Op dit moment werken we wat dingen uit en dat doen we met mensen uit de sport, en ook met corporaties en zorginstellingen. Het zijn taaie, maar uitdagende onderwerpen.’

Anneke: ‘Vergeet niet wat er nog allemaal voort kan komen uit de kunstsector als het om sociale samenhang gaat. Ook hier moeten opbouwwerkers bekijken wat er met bewoners samen allemaal nog mogelijk is.’

Waar zitten voor jullie de kansen en de bedreigingen?

Anneke: ‘De grootste kans voor Opbouwwerk zit in leefbaarheid en stedelijke vernieuwing. Wij moeten op die terreinen innoveren en projecten ontwikkelen. Dat moeten we doen met alle betrokkenen, dus bewoners, corporaties en stadsdelen.’

Bruno: ‘Maar er is ook een bedreiging. Dat is dat wij speelbal worden van ad hoc-beleid. Dat we geen meerjarige strategie kunnen ontwikkelen en dat we ten onder gaan aan een brede welzijnsbenadering, waarin de aandacht voor processen van samenlevingsopbouw het verliest van de aandacht voor kortlopende producten van welzijnswerk. Dan ga je namelijk dweilen met de kraan open.’

Coördinator Streetcornerwork

Ron Boot

Ron Boot is coördinator van het Streetcornerwork in Noord en het centrum. Jongeren kennen en gekend worden, daar gaat het om voor de streetcornerworkers. Ze werken samen met andere instellingen om jongeren activiteiten aan te bieden en ze de weg te wijzen naar opleiding en werk.

Vijf veldwerkers

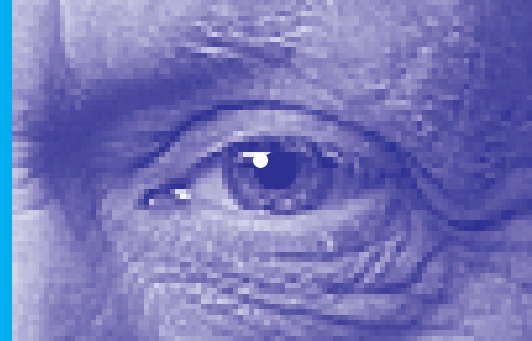
‘In Noord richten we ons met name op de groep jongeren tussen twaalf en drieëntwintig jaar. In dit stadsdeel werken we in totaal met vijf veldwerkers. Voor hen gaat het er vooral om de jongeren te kennen en gekend te worden. Het gaat om jongeren die uitgevallen zijn of kampen met problemen waar nog geen reguliere hulpverlening op zit. Ze worden bijvoorbeeld thuis verwaarloosd, zijn gokverslaafd, hebben hoge schul-

den of zijn in sommige gevallen licht verstandelijk gehandicapt. Deze jongeren zijn nog niet in staat of willen zich niet melden bij een of ander loket in een kantoor. In het algemeen zijn ze volledig georiënteerd op de straat.’

Veilige Vindplaatsen

‘Heel lang hebben onze veldwerkers op straat contact gelegd met risicojongeren en geprobeerd ze van daaruit toe te leiden naar een traject van scholing of werk. De laatste jaren richt het Streetcornerwork zich meer op overlast op straat. Kijken naar de aard van het probleem is en daar een oplossing voor zoeken, bijvoorbeeld door het aanbieden van activiteiten. Hoe dan ook willen we de negatieve spiraal doorbreken. We willen niet dat jongeren gestigmatiseerd worden, maar wel dat ze zich mede verantwoordelijk gaan voelen voor de kwaliteit van de woon-

‘Jongeren een plek geven waar ze zich thuis voelen’

omgeving. De openbare ruimte is van iedereen. In het project Veilige Vindplaatsen werken we samen met jongerenwerk, politie en het stadsdeel. Jongerencentra fungeren daarbij als plekken waar jongeren zich thuis kunnen voelen. Streetcornerwork is verantwoordelijk voor het leggen van contact met de jongeren, jongerenwerk voor de organisatie van activiteiten. Op die manier kun je groepen aan je binden.’

Bij elkaar brengen

‘Banne Noord is een mooie buurt: geen hoogbouw, veel groen, goede speelvoorzieningen. Aan de andere kant is de bevolkings-samenstelling ingrijpend gewijzigd, waardoor er weinig saamhorigheid is. De tolerantie is laag, mensen voelen zich al gauw onveilig als ergens een groepje jongeren rondhangt. Bewoners hebben onlangs een brief gestuurd naar burgemeester Job Cohen

over jongerenoverlast in de buurt. Samen met Opbouwwerk Noord hebben we dat signaal opgepakt. In de buurt hebben we logboekjes uitgedeeld aan bewoners, op plekken waar veel klachten waren over overlast. In die logboekjes konden bewoners de overlast in kaart brengen. De volgende stap is het organiseren van bijeenkomsten van ouderen en jongeren om te praten. We hopen dat zo meer begrip en saamhorigheid ontstaat. Met Opbouwwerk Noord delen we het motiveren van mensen en het feit dat we midden in de samenleving staan. Omdat Opbouwwerk zich op de volwassen bewoners richt en wij op de jeugd vullen we elkaar heel goed aan.’

Maatschappelijke betrokkenheid

‘Van huis uit heb ik maatschappelijke betrokkenheid meegekregen. Ik vind dat die betrokkenheid ook een onderdeel is van de

Nederlandse cultuur: kijk maar de belangrijke positie die verenigingen altijd hebben ingenomen in het maatschappelijk leven. Zelf heb ik veel affiniteit met tieners en jongeren. Ik zit al zeventien jaar bij Streetcornerwork, daarvoor was ik heel lang actief in het jongerenwerk. Ik vind dat er veel dingen fout gaan met de jeugd en wil graag bijdragen aan oplossingen, door te stimuleren dat jongeren op een goede plek terecht komen. Dat ze een cursus gaan doen of zelfs een vaste baan krijgen. Als ik dat zie gebeuren, geeft mij dat een kick. Ik weet dat sommige mensen daar anders tegenaan kijken, maar tieners en jongeren zijn zo slecht nog niet.’

Coördinator buurtvaderproject

Mohammed Faiq

Mohammed Faiq is coördinator van het buurtvaderproject in de Vogelbuurt. Sinds twee jaar spreken hij en de andere buurtvaders jongeren aan op overlast. In 2004 heeft een flink deel van de jongeren geholpen bij het creëren van een nieuwe hangplek.

Weinig opleiding

‘Ik wilde graag iets betekenen voor mijn buurt. Op een gegeven moment kreeg ik het idee dat het niet goed ging met sommige jongeren in de buurt. Ze gebruiken soft-drugs, hebben geen doel in hun leven en weinig opleiding. Dat is heel vervelend, maar niemand heeft wat aan een wijk met nietsnutten, of zoals zij het zeggen: “losers”.’

Steun bij elkaar

‘Het buurtvaderproject is begonnen naar aanleiding van het overlijden van een jon-

gen in de buurt. Zijn broer heeft een aantal bijeenkomsten georganiseerd in jongeren-centrum De Valk, waar jongeren debatteerden over de vraag: waar sta je voor, wat wil je? Er waren voornamelijk Marokkaanse jongeren bij, maar ook Turken en Nederlanders. De voertaal was Nederlands. De Marokkaanse opbouwwerker en ik hebben contact gelegd met de groep. Al gauw kwam naar voren dat de buurt weinig te bieden heeft aan voorzieningen. Jongeren verwachten dat anderen iets voor ze doen, maar ze moeten zelf iets willen en organiseren.’

Geen beloften

‘Inmiddels zijn er in de Vogelbuurt zeven buurtvaders. We leggen contact met de jongeren en via hen met de ouders. We surveilleren minimaal met zijn tweeën, meestal ’s avonds, langs hangplekken, snackbars en school. Wat de meeste jongeren op straat

‘Niemand heeft wat aan een wijk met nietsnutten’

willen is een jointje roken, een beetje met elkaar praten. Haast niemand heeft echt last van ze, maar zodra een groep groter is dan drie, is er vaak wel sprake van geluidsoverlast. We beloven de jongeren niks: geen middelen, geen nieuwe accommodatie, alleen steun en advies. Onze belangrijkste boodschap is dat ze zelf iets positiefs moeten bijdragen aan de maatschappij.’

De Uitdaging

‘Een paar jongeren hadden als hangplek een betonnen blok in de bosschages bij een school neergezet. Bewoners zagen die plek het liefst verdwijnen, ook omdat die ’s nachts soms gebruikt werd door daklozen. Ook de school had last van vandalisme en vroege inbraken en daarvan kregen de jongeren de schuld. Op het naastgelegen pleintje is eerst een container neergezet van Thuis op Straat (TOS), een organisatie die

sport- en spelactiviteiten organiseert. Volgens zijn de jongeren gekomen met het idee van ‘De Uitdaging’: de omgeving van de school aanpakken. Het idee is omarmd door de buurtvaders, Streetcornerwork, de school, de politie, TOS en Opbouwwerk Noord. In oktober heeft een groep van 28 jongeren de bosschages gesnoeid en opgeruimd en op het schoolplein knikkerpotten en een hinkelbaan gemaakt. Volwassenen van alle instellingen hielpen bij het zware werk. Uiteindelijk hebben we twee ton aan rommel weggehaald en alles ziet er weer opgeruimd uit.’

Beloning

‘Als beloning hebben de jongeren van ‘De Uitdaging’ een paar weken later een hele dag vol sportactiviteiten gekregen: crossfietsen, boogschieten, noem maar op. De jongeren wilden ook graag gezamenlijk eten. Een van de buurtvaders heeft in het

9
buurthuis voor 45 man gekookt. Je merkt dat buurtbewoners anders tegen zo’n groep aan gaan kijken, meer begrip hebben voor de positie van de jongeren. Dat is toch mede te danken aan de inzet van de buurtvaders.’

Nauw betrokken

‘Opbouwwerk Noord is van het begin af nauw betrokken geweest bij het buurtvaderproject. Opbouwwerk heeft trainingen voor ons geregeld, zoals het omgaan met agressie en “Opvoeden zo”. Inmiddels hebben we van het stadsdeel ook geld gekregen voor kleding, een kopje thee of koffie. We gaan begin 2005 bekijken of het buurtvaderproject bijdraagt aan een goede leefomgeving. Pas dan zetten we eventueel een volgende stap: afbouwen, uitbreiden of zoeken naar andere vormen. Ik denk wel dat de buurtvaders een positieve rol kunnen blijven spelen.’

A close-up portrait of Mario Hegger, a man with a mustache, looking slightly to the right. The image is overlaid with a blue gradient.

Buurtregisseur

Mario Hegger

Mario Hegger is buurtregisseur bij de politie. Hij is actief in de Noordse buurten Vogeldorp en Vogelbuurt. Sinds zijn aantreden is er veel verbeterd: zo is het aantal drugspanden gedaald van meer dan veertig tot slechts een handvol. Het geheim van het succes volgens Mario Hegger: nauwe samenwerking tussen alle betrokken instellingen.

Ogen en oren

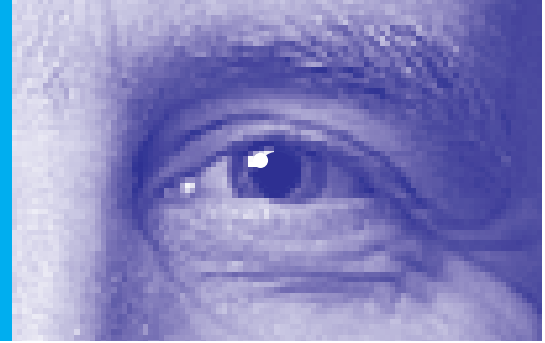
‘De buurtregisseurs zijn de ogen en oren van het politiecurs. Zij moeten weten wat er leeft in de buurt. Problemen in een vroeg stadium herkennen en daar meteen op inspringen. Na de moord op Theo van Gogh heb ik direct contact gezocht met de voorzitter van de moskee, met de buurtvaders en met Opbouwwerk Noord. Dezelfde middag nog zaten we om de tafel. Wat kunnen we

verwachten en wat moeten we doen? De politie heeft de surveillance verscherpt, de imam heeft opgeroepen tot rust. Door de korte lijnen kon alles heel snel geregeld worden. Een goed voorbeeld van hoe buurtregie kan werken. Het is de hele week rustig gebleven.’

Samenwerking

‘Buurtregisseurs moeten vooral proberen aanwezig te zijn in de buurt. Contacten leggen met iedereen en samen zoeken naar oplossingen. We moeten andere organisaties op hun verantwoordelijkheid wijzen, want voorheen gebeurde dat onvoldoende. Gelukkig merk je dat de neuzen steeds meer dezelfde kant op staan. Een goed voorbeeld zijn de Veilige Vindplaatsen, waarbij probleemjongeren worden opgevangen in het buurthuis. De streetcornerworkers en buurtwerkers proberen de jongeren weer op het

‘Wij zijn de ogen en oren van het corps’

goede spoor te krijgen. De eis van de politie is wel dat harde-kerners worden geweerd, want die hebben een negatieve invloed op de groep. Vanuit de Veilige Vindplaatsen is een paar maanden geleden ‘De Uitdaging’ georganiseerd: een grote schoonmaakactie door jongeren, met als bonus een dag sporten. Ook weer zo’n idee dat door buurtregie snel kon worden uitgevoerd.’

Drugspanden

‘Als buurtregisseur ben ik actief in de Vogelbuurt en in Vogeldorp. Toen ik daar in 1998 begon waren er 43 drugspanden. De politie heeft die panden gelijk aangepakt, om te laten zien dat er echt iets zou veranderen in de buurt. We voeren een tweesporenbeleid. Aan de ene kant repressie, aan andere kant verwijzen naar hulpverlening. Dat is intensief, maar het werkt wel. Die repressie kan heel ver gaan. Een verslaafde moet eerst

helemaal in de goot belanden voor hij echt gaat nadenken over zijn verslaving.’

Overlastzaken

‘Een paar jaar geleden hadden we een aanrandingszaak in een bus. In overleg met de officier van justitie hebben we besloten om iedereen aan te houden. De hoofddaders hebben we in bewaring gesteld, maar de omstanders hebben we ook uitgenodigd op het bureau. Alle ouders kregen thuis een brief met het dringende advies om vooral te komen. Bij de organisatie van die avond heb ik ondersteuning gekregen van Opbouwwerk Noord. De ouders snapten er eerst niet veel van, maar na enige discussie en uitleg begrepen ze het wel. Onder andere uit die avond is het buurtouderproject voortgekomen. Opbouwwerk heeft het project uitgewerkt, subsidie gevraagd bij het stadsdeel en het loopt nu als een trein – mede dankzij

de blijvende ondersteuning door Opbouwwerk. Het aantal overlastzaken is gedaald van zeventienhonderd in het jaar 2000, tot ongeveer zeshonderd nu. Via Opbouwwerk heb ik veel contacten gelegd met de vaders van de jongeren. Zo ontstaat een vertrouwensband, Als die jongens weten dat je hun vader kent, kijken ze toch beter uit.

Niet alleen

‘Ik heb een voldaan en trots gevoel over de bereikte resultaten, vooral omdat we dat met zoveel partijen hebben bereikt. Eindelijk worden zaken structureel opgelost. Je lost niks alleen op. Juist als je met bewoners te maken krijgt, kan de rol van Opbouwwerk Noord cruciaal zijn. Opbouwwerk brengt bewoners bij elkaar, bijvoorbeeld door in samenwerking met andere partijen een pleinfest te organiseren. Vreselijk nuttig werk.’

A close-up portrait of Mandy Hendriks, a woman with short blonde hair, smiling. The image is tinted with a blue color. It occupies the left side of the page.

Woonconsulent

Mandy Hendriks

Mandy Hendriks werkt als woonconsulent bij woningcorporatie Ymere. Ze gelooft heilig in een gezamenlijke aanpak van problemen in nieuwe én oude buurten. De teruggekeerde rust in het Hoop, Liefde en Fortuincomplex in Zeeburg bewijst dat deze aanpak werkt.

Nieuwe woonwensen

‘Voor Ymere betekent stadsvernieuwing letterlijk: vernieuwing van de stad.

Sloop/nieuwbouw, renovatie, samenvoegen van woningen, verkoop van bestaand bezit en natuurlijk ook nieuwbouw, zoals IJburg. Wat dat betreft gaat er in Zeeburg de komende tijd veel veranderen. In de Indische buurt maken verouderde woningen plaats voor nieuwbouw en worden de Berlageblokken flink gerenoveerd. IJburg zorgt daarnaast voor een groot en divers aanbod aan

nieuwbouwwoningen. Ymere wil bewoners graag de mogelijkheid bieden van een wooncarrière in hun eigen buurt en inspelen op nieuwe woonwensen. Mensen willen graag ruimer en groter wonen en daar proberen wij in te voorzien. Door nieuwbouw en verkoop van bestaand bezit hopen we nieuwe bevolkingsgroepen aan te trekken. Een mooie mix is voor een buurt altijd goed. We moeten gettovorming hoe dan ook tegengaan.’

Buurtbeheeroverleg

‘Elke maand neem ik als woonconsulent deel aan het buurtbeheeroverleg met collega-corporatie De Key, de politie, het stadsdeel en Opbouwwerk Noord. We voeren overleg over alles wat er in de buurt speelt, tot op detailniveau. Zo kun je heel goed de vinger aan de pols houden. We praten onder meer over de geluidsoverlast rond voetbalplaat-

‘Mooie mix is altijd goed voor een buurt’

sen, inrichting van de omgeving en problemen met het verkeer en de parkeerplaatsen. Opbouwwerk Noord speelt een belangrijke rol, met name bij het probleem met de jongerenoverlast. De opbouwwerkers hebben bijvoorbeeld buurtfeesten georganiseerd en sport- en spelactiviteiten geregeld. Goed was ook het ‘lagerhuis’-debat tussen jongeren en ouderen om ze dichterbij elkaar te brengen en verschillen uit te praten. Opbouwwerk stimuleert jongeren bovendien om zelf initiatieven te ontplooiën. Zo is er sinds kort een jongerenraad ingesteld, die onder andere kookclubs organiseert en zelfs een catering gaat verzorgen.

Hoop, Liefde en Fortuincomplex

‘Dat de gezamenlijke aanpak werkt, is met name gebleken bij het oplossen van de problemen rond het Hoop, Liefde en Fortuincomplex. In het complex, dat pas twee jaar

oud is, wonen veel gezinnen. Jongeren hingen er van het begin af buiten rond, voetballen heel veel en veroorzaakten nogal wat geluidsoverlast. Binnen een jaar hadden we de problemen grotendeels onder controle, door een combinatie van maatregelen, zoals de inzet van toezichthouders - betaald door corporaties en stadsdeel. We hebben verder gecommuniceerd met bewoners via brieven en gesprekken met gezinnen. De nieuwe geveltuintjes brengen de bewoners bij elkaar en ontmoedigen het voetballen, tegelijkertijd kregen de jongeren elders een plek om te voetballen. De jongeren kunnen niet alleen terecht in de voetbalkooien, maar ook in het Rietlandpark. In het park zijn de bomen zo geplaatst dat het natuurlijke doeltjes zijn geworden.’

Heel betrokken

‘In het Hoop Liefde en Fortuincomplex heb-

ben we in korte tijd veel bereikt, omdat iedereen heel betrokken was bij de oplossing van het probleem. Voorheen kregen we een hausse aan klachten, nu zijn bewoners veel meer tevreden over hun woonomgeving. Dat alles is het gevolg van de goede samenwerking tussen de verschillende instellingen. Dankzij het buurtbeheeroverleg zijn de lijnen kort en kunnen we snel in actie komen. Ik denk dat die aanpak ook bij andere complexen goed kan werken.’

Diversiteit

‘Het leuke van dit werk vind ik de diversiteit. Het ene moment praat je met een architect over een nieuwbouwproject, de volgende dag komt er een bewoner je kantoor binnen die even de weg kwijt is. Heel fijn als je zo iemand kunt helpen. Die verschillende kanten maken het werk van een woonconsulent heel boeiend.’

A close-up portrait of Joost Nolting, an older man with white hair, looking slightly to the right. The image is tinted with a blue color.

Schooldirecteur

Joost Nolting

Joost Nolting is directeur van basisschool De Kinderboom in de Vogelbuurt (Amsterdam-Noord). De Kinderboom is een brede school: voor kinderen worden bijvoorbeeld veel naschoolse activiteiten georganiseerd in het kader van de verlengde schooldag. Zelf is Nolting lid van de klankbordgroep jeugd. Door intensieve samenwerking met alle betrokken instellingen worden problemen snel opgelost.

Brede school

‘De Kinderboom is een brede school. Dat betekent dat de buurt steeds meer de school binnenkomt. Op dit moment zie je dat vooral met de activiteiten in het kader van de verlengde schooldag. Na schooltijd kunnen kinderen meedoen aan allerlei activiteiten, zoals de muzieklessen van Muziekschool

Noord, de kooklessen van het buurthuiswerk en sportactiviteiten van het sportbuurtwerk. De animo is erg groot, vooral bij kinderen uit de midden- en bovenbouw. In ons team zitten twee verlengde-schooldagcoördinatoren, zij nodigen de instellingen uit om lessen te verzorgen. En bij de afsluitende lessen verwachten de kinderen natuurlijk wel dat je je gezicht laat zien.’

Intensieve samenwerking

‘Namens de school zit ik ook in de klankbordgroep jeugd. Alle instellingen die te maken hebben met kinderen en jongeren zijn daarin vertegenwoordigd. Alle leden vertellen over elkaar over belangrijke zaken die spelen in de buurt en zo nodig kunnen we snel tot actie overgaan. De bouw van een voetbalkooi naast deze school is een duidelijk resultaat van de intensieve samenwerking in de klankbordgroep. En ook ‘De Uit-

‘Buurt komt steeds meer de school binnen’

daging’, een grote schoonmaakactie door jongeren, was snel te realiseren dankzij de korte lijnen in de klankbordgroep. Het effect van die actie is in meerdere opzichten erg positief. De schoolomgeving en het talud zijn helemaal schoongemaakt en opgeknaapt. Daarnaast zijn de jongeren zelf veranderd. Eerst moesten ze hun oude ‘bovenmeester’ niet, maar nu ik zelf die ‘toffe dag’ heb bijgewoond, kijken ze heel anders naar mij en naar de school.’

Aanspreekpunt

‘De Marokkaanse opbouwwerker van Opbouwwerk Noord is voor ons een belangrijk aanspreekpunt. Hij werkt al een groot aantal jaren in Noord en weet goed de weg in het buurtnetwerk. Bovendien heeft hij prima contacten in de Marokkaanse gemeenschap. De Marokkaanse Unie Noord heeft nu aantal voorlichtingsbijeenkomsten

in de moskee georganiseerd, onder andere over opvoeding. Onze school is aanwezig als participant. Samen met Opbouwwerk proberen wij nu ook het onderwerp ‘kinder mishandeling’ een keer op de agenda te krijgen. Niet omdat dat veel voorkomt, maar gewoon omdat in het algemeen goed is om daar aandacht voor te vragen. De opbouwwerker heeft ook de mentorlessen geïnitieerd. Al vijf jaar organiseren we nu die mentorlessen, waarbij Marokkaanse HBO-studenten op school komen praten over hun toekomstverwachtingen, over de omgang met elkaar, onderling respect, dat soort onderwerpen. Het zijn studenten die een opleiding volgen op de Pabo, een studie rechten of Engels. Dat werkt heel goed. Kinderen zien een groep jonge mensen met een voorbeeldfunctie.’

Altijd bellen

‘De samenwerking met Opbouwwerk verloopt perfect. Ik kan de opbouwwerker altijd bellen. Hij komt regelmatig langs om zaken te bespreken die verband houden met de buurt en de school. Prettig om zulke directe aanspreekpunten te hebben. Overigen hebben we die ook met de buurtregisseur en het Leefkringhuis. De buurtregisseur spreek ik bijna wekelijks over onderwerpen als graffiti, vandalisme en uithuisplaatsing. Als ik een proces-verbaal nodig heb, kan ik hem gewoon een mailtje sturen. Dat scheelt een hoop tijd. Met de directeur van het Leefkringhuis onderhoud ik contact over gezinnen die extra zorg nodig hebben. Een goed voorbeeld was de afschuwelijk moord op de moeder van drie kinderen van onze school door de vader. De kinderen zijn opgenomen in het Leefkringhuis. Als school heb je veel baat bij dat soort contacten.’

Jaap Pelk

In Amsterdam-Noord is Jaap Pelk sinds jaar en dag hoofd van het sportbuurtwerk. De sportbuurtwerkers zetten zich in heel Amsterdam-Noord in om jongeren en ouderen structureel aan het sporten te krijgen. Gelukkig ontdekken steeds meer mensen (opnieuw) de lol van het bewegen.

Daadkrachtig instrument

‘Het sportbuurtwerk is een daadkrachtig instrument om de veelzijdigheid van het bewegen in de buurt voor het voetlicht te laten komen. Met name mensen van niet-Nederlands komaf weten de weg in sportland minder goed te vinden en hebben weinig kennis van de Nederlandse sportcultuur. Wij nemen de mensen aan de hand. We laten ze kennismaken met allerlei sporten, zodat ze de lol van bewegen kunnen ervaren.’

Jeugd en 55-plussers

‘Met het sportbuurtwerk richten we ons de laatste jaren vooral op de schooljeugd en de 55-plussers. De politiek is er heel lang van uitgegaan dat de groep tussen de 20 en de 55 jaar zelf de weg naar de sport weet te vinden. Uit recent onderzoek komt echter naar voren dat de sportparticipatie in deze leeftijdscategorie met 20 procent is gedaald. De daling is deels verklaarbaar door een stijging van het aantal nieuwkomers, maar voor een deel ook door het verminderen van de sportstimulering. Het zou dus best kunnen dat we meer voor deze middengroep moeten gaan doen.’

Senioren Samen Sportief

‘Voor 55-plussers organiseren we nu al voor het zesde jaar Senioren Samen Sportief. Daarbij nodigen we ouderen per buurt uit om meer aan sport te doen. Eerst doen ze

‘Mensen de lol van het sporten laten ervaren’

een test om hun fysieke gesteldheid te meten. Daarna gaan ze een seizoen lang aan de slag in de gymzalen in de buurt om hun conditie te verbeteren. In de Molenwijk deden het afgelopen jaar meer dan honderd 55-plussers mee. Veel van hen stromen uiteindelijk door naar een sport, bijvoorbeeld tennissen of zwemmen.’

Kennismaking

‘Bij onze sportactiviteiten voor de jeugd richten we ons meer en meer op de scholen. Vooral Topscore heeft een enorme vlucht genomen: onder die noemer organiseren we na schooltijd nu al 36 verschillende sportactiviteiten. Nieuw is bijvoorbeeld de survival-club, waar zo’n zestig kinderen aan mee doen. We ronden dat af met een echte test: hoe goed kunnen ze klimmen, mountainbiken en boogschieten? Bij het tennissen nemen we de kinderen zelfs mee naar het

ABN-AMRO toernooi om te laten zien wat er gebeurt als je echt goed wordt in zo’n sport. Het geheim van het succes is het aantrekkelijke aanbod en onze deskundigheid. Daar komen de kinderen echt wel op af.’

Intermediair

‘De samenwerking met Opbouwwerk Noord komt vooral tot uiting in buurtinitiatieven met een sportinsteek. In de Banne sporten zestig dames, met name van niet-Nederlandse afkomst, twee avonden per week in de gymzaal van de Rosaschool. Opbouwwerk Noord heeft het project geïnitieerd en ook een vrijwilliger gevonden die fungeert als intermediair tussen ons en de vrouwen. De vrijwilliger zorgt voor inning van de financiële bijdragen en stimuleert vrouwen om mee te doen. Wij verzorgen uiteraard het sportgedeelte. Nog meer dan wij heeft Opbouwwerk voelhoorns in alle wijken

en op deze manier kunnen we uitstekend samenwerken.’

Sprankelende ogen

‘Het is hartverwarmend om op woensdagmiddag de sprankelende ogen te zien van de kinderen die meedoen aan de scholierencompetitie. Zelf hecht ik veel waarde aan goede sportvoorzieningen in de wijken. Ik heb me bijvoorbeeld sterk gemaakt voor grote gymzalen bij de nieuwe scholen in Nieuwendam-Noord, zodat de buurt ook wat aan de zalen heeft. Daarnaast ben ik erg blij met het nieuw aangelegde skatepark in Kadoelen, een broedplaats voor de sport. Dit soort dingen houdt het voor mij uitdagend en spannend. Het is natuurlijk niet alleen mijn verdienste, maar ik ben er wel trots op.’

A close-up portrait of Robin Schreutelkamp, a young man with light-colored hair and eyes, looking slightly to the right. The image is tinted with a blue-purple hue.

Manager Thuis op Straat

Robin Schreutelkamp

Thuis Op Straat (TOS) organiseert activiteiten voor kinderen en probeert daarmee de buurt schoon, heel en veilig te houden. Binnenkort wordt TOS voor een deel ondergebracht bij Opbouwwerk Noord. Manager Robin Schreutelkamp juicht deze bundeling van krachten toe.

Respect voor de buurt

‘Thuis op Straat wil kinderen respect bijbrengen voor hun eigen wijk. Kinderen leren hoe ze hun buurt op een goede manier kunnen delen met alle leeftijdscategorieën. De buurt moet schoon, heel en veilig zijn. Ik zit hier nog niet zo lang, maar ik merk nu al dat er in ‘onze buurten’ steeds meer kinderen op straat zijn. Als onze medewerkers er zijn, voelen ze zich veilig. Omdat ze weten dat er regels zijn, waar iedereen zich aan moet

houden. ‘Leven en laten leven’, daar komt het eigenlijk op neer. De medewerkers spreken de jongeren aan op hun gedrag, maar uitdrukkelijk niet in de gebiedende wijs. We gaan uit van respect en gezond verstand.’

Creatieve activiteiten

‘We richten ons op kinderen van ongeveer vier tot achttien jaar oud. In oud-Noord, de Vogelbuurt en bij het Waterlandplein. Het is natuurlijk goed dat ze bewegen, maar de sport- en spelactiviteiten zijn voor ons vooral een manier om met de kinderen in contact te komen. Voetbal is nog altijd erg populair, maar we gaan de komende tijd ook meer creatieve dingen met ze doen. Een van onze medewerkers is daar heel handig in. Hij heeft bijvoorbeeld al eens vliegers en boemerangs met de kinderen gemaakt.’

‘Krachten bundelen met Opbouwwerk Noord’

Positieve reacties

‘In het elektronische dagboek vullen alle medewerkers elke dag in wat ze precies gedaan hebben en hoeveel kinderen ze hebben bereikt. Ik zie daar zeker een stijgende lijn in. Uit onze kinderenquête blijkt dat veel kinderen hun buurt positief ervaren en blij zijn met de aanwezigheid van Thuis op Straat. We houden de komende tijd nog interviews met bewoners om te vragen hoe zij aankijken tegen onze aanwezigheid. Met die reacties kunnen we dan naar het stadsdeel gaan en zeggen: houd ons en breid ons uit! Belangrijk voor ons is ook om meer bewoners te betrekken bij de kinderen in de buurt, want uiteindelijk is het natuurlijk wel de bedoeling dat wij ons terugtrekken en actief worden in andere buurten. In dat proces zou Opbouwwerk Noord een rol kunnen spelen.’

Professionals

‘Thuis op Straat wordt straks voor een deel ondergebracht bij Opbouwwerk Noord. We houden onze eigen doelstelling en organisatie, maar personeelszaken en de administratie gaan over naar Opbouwwerk. Voor ons is het zeker een goede stap om de krachten te bundelen. Vooral voor ons personeel: zij kunnen veel van deze professionals leren. Ik hoop dat we meer en meer zullen gaan samenwerken. We kunnen gebruik maken van elkaars signalen en daarop inspringen. Ik hoop dat we daardoor sneller en adequater kunnen reageren. Opbouwwerk heeft een uitgebreid netwerk van bewonersorganisaties, wij hebben goede contacten met kinderen. Dus ik denk dat we veel aan elkaar hebben.’

Mooie combinatie

‘Voor mij geldt dat ik in deze functie heel veel kan leren. Van oorsprong ben ik maatschappelijk werker, maar deze baan is een mooie combinatie van het opbouwen van een netwerk en het werken met kinderen. Samen met mijn twee teamleiders en de medewerkers boeken we aardige resultaten. Kinderen voelen zich steeds veiliger op straat en bij de schoonmaakactie in de Van der Pekbuurt waren zelfs meer dan dertig kinderen betrokken. Op initiatief van de actieve bewonersgroep ‘Leuke stek in de Van der Pek’ hebben de kinderen dertig vuilniszakken vol troep opgehaald. Een hele geslaagde actie.’

A close-up, blue-tinted portrait of Gerard Selling, an older man with a serious expression, looking slightly to the right. The image is partially obscured by a pink header bar on the right side of the page.

Buurtconciërge

Gerard Selling

De Indische buurt (Zeeburg) telt acht buurtconciërges. Ze signaleren kleine en grote problemen waar bewoners mee kampen en waar-schuwen de verantwoordelijke instellingen. Volgens Gerard Selling, coördinator van de buurtconciërges, weten bewoners hem en zijn collega's goed te vinden.

Met mensen omgaan

'Zelf ben ik pas op latere leeftijd in deze baan als buurtconciërge gerold. Ik werkte eerst heel lang in de metaalsector, maar ik heb gemerkt dat ik het erg leuk vind om veel met mensen om te gaan. Een tijdje geleden was er in een van de flats gedoe over een tafeltje op de galerij dat volgens de burens in de weg stond. Het stelde eigenlijk niks voor, maar toch ontstond er een hele burenruzie over. Gelukkig kon ik het probleem met een

paar gesprekken oplossen. Soms krijg je te maken met grote problemen, maar er is altijd wel een oplossing te vinden. Dat houdt het werk leuk.'

Kleine gebreken

'We hebben in de Indische Buurt acht buurtconciërges, twee per kwadrant. Die acht buurtconciërges zijn samen verantwoordelijk voor de hele wijk. Het meest krijgen we te maken met het toezicht op de orde op straat. Als het nodig is, spreken de buurtconciërges de jongeren zelf aan, maar als het gaat om serieuze overlast, is het al gauw een zaak van de politie. De buurtconciërges letten overal op: van losse stoeptegels en kleine gebreken aan de woning tot burenoverlast of een vechtpartijtje. Eigenlijk alles wat er gebeurt op straat en in de boxen. We geven onze waarnemingen door aan de verantwoordelijke instelling. De buurt-

‘Bewoners weten ons goed te vinden’

conciërges zijn een project van de welzijnsinstelling Maatschappelijke Dienstverlening en Samenlevingsopbouw Oost. Onze opdrachtgevers zijn het stadsdeel en de corporaties.’

Laagdrempelig

‘Ondanks het feit dat het toezicht in de buurt is toegenomen, blijft de aanwezigheid van de buurtconciërges in de Indische buurt van groot belang. Sinds drie jaar bestaat de huidige situatie en in die periode is de bekendheid van de buurtconciërges steeds meer toegenomen. Bijna iedereen kent ons en spreekt ons gemakkelijk aan, op straat of in het Buurt Service Punt in de Sumatrastraat. Dat geldt ook voor mensen van niet-Nederlandse afkomst, ja. We hebben in ons team buurtconciërges van Turkse en Marokkaanse afkomst en ook een Surinaamse collega. Dat maakt het voor alle bevolkings-

groepen laagdrempelig. Als ik in het weekend in mijn gewone kloffie door de buurt loop, klampen buurtbewoners me ook aan. Dat vind ik trouwens geen probleem. Doorde weeks lopen we continu door de buurt. In ieder geval van negen uur tot half twaalf ’s ochtends en ’s middags ook nog een aantal uurtjes. Zelf doen we in principe geen uitvoerende werkzaamheden, maar we verwijzen bijvoorbeeld wel door naar de Burenhulpdienst in het Buurt Service Punt. Die doet klusjes voor ouderen tegen een bescheiden vergoeding, ik geloof twee euro per uur.’

Bij elkaar houden

‘Opbouwwerk Noord ken ik vooral van het Buurt Service Punt. Een van de medewerkers van Opbouwwerk Noord was hier coördinator en we verrichten wel eens hand- en spandiensten voor Opbouwwerk. Zoals het

verspreiden van folders en posters. Het goede van Opbouwwerk Noord vind ik dat de medewerkers bewoners en bewonersgroepen op alle mogelijke manieren ondersteunen. Bijvoorbeeld door het adviseren van de buurtbeheergroepen. Opbouwwerk probeert de boel bij elkaar te houden. De verantwoordelijkheid ligt in eerste instantie bij de bewoners zelf, maar Opbouwwerk Noord kan een grote rol spelen en doet dat ook. In sommige straten hebben ze behoorlijk successen geboekt en is de saamhorigheid duidelijk toegenomen, in andere straten is nog een hoop te doen voor de opbouwwerkers.’

Vrouwengroep Anouar

Samar Shaalan

Vrouwengroep Anouar is in 2002 opgericht om verbetering te brengen in de leefsituatie van vrouwen in de Banne (Amsterdam-Noord). De vrouwengroep telt meer dan honderd deelnemers van verschillende nationaliteiten. Anouar-lid Samar Shaalan ziet dat het zelfvertrouwen van de deelnemende vrouwen steeds meer toeneemt.

Lang thuis gebleven

‘Met vrouwengroep Anouar hopen we verbetering te brengen in de leefsituatie van de vrouwen in de Banne. Niet alleen door het onderlinge contact, maar ook door het aanbieden van allerlei trainingen. Inmiddels zitten bij Anouar tussen de honderd en honderdvijftig vrouwen. Eerst ging het vooral om Marokkaanse vrouwen, maar nu hebben we heel veel verschillende nationaliteiten.

Veel van de deelnemende vrouwen zijn laag opgeleid en lang thuis gebleven. Een groot deel van hen volgt nu Nederlandse les, een computercursus of Arabische les. Omdat het gaat om een vertrouwde omgeving waar alleen maar vrouwen komen, hebben mannen er geen problemen mee dat hun vrouwen naar Anouar gaan. We beginnen elke ochtend eerst met conditietraining, zodat zowel lichaam als geest getraind worden.’

Samen Wonen En Leven

‘Anouar is in de Banne onderdeel van het platform Samen Wonen Samen Leven. SWEL is vooral gericht op ontmoeting van verschillende bevolkingsgroepen in de Banne, zodat mensen elkaar leren kennen en beter gaan begrijpen. Dat gebeurt wel een beetje, maar de verschillende groepen zijn nog te veel gescheiden. Marokkanen bij de Marokkanen, Nederlanders bij de Nederlanders, Turken bij

‘Vrouwen durven steeds meer’

de Turken... Om meer saamhorigheid te bereiken hebben we een nieuwjaarsfeest gehouden voor alle bevolkingsgroepen. Zonder alcohol, maar met hapjes en muziek van verschillende culturen. Dat soort dingen zijn hard nodig om de integratie te laten slagen.’

Ondersteuning

‘Met de vrouwengroep organiseren we op donderdagmiddag themabijeenkomsten. De vrouwen krijgen dan voorlichting over verschillende onderwerpen en kunnen daarover discussiëren. De voertaal is Nederlands. Vooral bij de themabijeenkomsten krijgen we veel ondersteuning van Opbouwwerk Noord. Omdat we allemaal vrijwilligers zijn, hebben we geen ervaring met organiseren. We vergaderen regelmatig met de opbouwwerker over onze ideeën en hij helpt ons bij de organisatie. Toen we vrouwen wilden voorlichten over de scholen in de buurt en

het Nederlandse onderwijssysteem nodigde hij de schooldirecteur uit. En toen we een themabijeenkomst wilden houden over arbeid en scholing legde hij contact met het Centrum voor Werk en Inkomen. Je merkt niet alleen dat de vrouwen door die bijeenkomsten op een goede manier met elkaar leren praten, maar ook dat ze beter geïnformeerd raken en hun vooroordelen loslaten. Als je bijvoorbeeld niet weet wat thuiszorg inhoudt, kun je er ook niet solliciteren. Maar zonder de ondersteuning van Opbouwwerk Noord waren deze bijeenkomsten nooit van de grond gekomen.’

Toekomstdroom

‘Sinds kort heeft Anouar ook een meidenclub, voor meiden van twaalf tot achttien jaar. Bij het buurtwerk krijgen ze onder meer een cursus zelfverdediging en kooklessen. Straks hopen we ook te beginnen met activi-

teiten voor kinderen en zwemlessen. Zo zetten we steeds weer stappen vooruit. Onze toekomstdroom is om steeds verder te groeien en uiteindelijk als zelfstandige organisatie verder te gaan. Anouar heeft een positieve invloed op de deelnemende vrouwen. Je ziet het zelfvertrouwen steeds meer groeien en dat vind ik erg hoopgevend.’

Sterke vrouwen

‘Ik heb een duidelijke reden waarom ik me wil inzetten voor Anouar: ik hou van sterke vrouwen. Ik vind het zonde als ze zich niet ontwikkelen en alleen maar thuis zitten. Bovendien ben ik van mening dat het van groot belang is dat kinderen een goede opvoeding krijgen en moeders spelen daarbij een cruciale rol.’

A close-up portrait of Anneke Wouterse, a woman with glasses, smiling. The image is tinted with a blue-purple hue. It occupies the left side of the page.

Musicus

Anneke Wouterse

Eigenlijk is Anneke Wouterse muziklerares. Toch hebben kinderen van basisschool Dorus Rijkers (Amsterdam-Noord) in de zomer van 2003 op haar initiatief een grauwe wand veranderd in een kleurig kunstwerk. ‘Express Yourself’ begon voor Anneke Wouterse allemaal met een cursusopdracht.

16 nationaliteiten

‘Aan het kunstwerk in de Banne hebben veertig kinderen uit groep zeven van de Dorus Rijkersschool meegewerkt. Kinderen met zestien verschillende nationaliteiten. Voor mij was dat een belangrijk gegeven. Als kinderen met zulke verschillende achtergronden op die manier met elkaar samen kunnen werken is dat iets om trots op te zijn. Tijdens het project heb ik een vergelijking gemaakt met indianen. De kinderen

kozen een eigen groepje, een “stam”. Het idee om totempalen te maken, kwam voort uit de vormen die kunstenaar Josef Heesters had ontworpen. De vijf betrokken kunstenaars hebben ook de kleurzetting bedacht, maar de kinderen hebben alles verder ingevuld. En dat alles onder de noemer “Express Yourself”.’

Blijvend resultaat

‘Tijdens mijn Landmarkcursus kreeg ik de opdracht om een project op te zetten in de buurt. Het moest een project zijn waarvoor ik andere mensen enthousiast kon maken, met een blijvend resultaat. Ik wilde graag iets doen met het eentonige flatgebouw aan het Bezaanachtplein. De eigenaar, woningcorporatie Olympus, reageerde positief op het idee om een kunstwerk te realiseren op de grote, grauwe wand van het gebouw. Ik ben zelf op de Dorus Rijkersschool afgestapt

‘Die grauwe wand is helemaal opgefleurd’

en die reageerde meteen enthousiast. Ook de kunstenaars van collectief 't Kan (stichting Kunst Amsterdam-Noord) wilden graag meedoen.'

Financiële sluis

'Natuurlijk hadden we geld nodig om het project te kunnen uitvoeren. De verf is gesponsord door fabrikant Sigma. Gelukkig was ook het stadsdeel bereid om te investeren. We konden aanspraak maken op geld van het grote-stedenbeleid. Ik heb die subsidie binnen kunnen halen via Opbouwwerk Noord, want dat fungeerde als financiële sluis. Een van de medewerkers van Opbouwwerk heeft daarnaast een website over het project gemaakt met heel veel foto's. Dat maakte veel indruk op de kinderen die met het kunstwerk bezig waren. Opbouwwerk heeft ook een stand geregeld voor het buurtfestival Banne Bruist. Daardoor is het

kunstwerk nog meer gaan leven bij de bewoners van de Banne. Ik was heel blij met de samenwerking: ik hoefde maar te bellen en ze stonden klaar. Opbouwwerk wist de weg binnen het stadsdeel, ik was heel blij dat zij mij met veel dingen konden helpen.'

Vrolijke kleuren

'Uiteindelijk is het kunstwerk in de zomer van 2003 afgekomen en bevestigd aan het gebouw. Voor de laatste fase hadden we te weinig budget, maar de corporatie heeft het bedrijfsleven nog een keer benaderd. En met succes. Sigma heeft nog voor de tweede keer in de buidel getast en de verf gedoneerd voor de achtergrond, Reijnders heeft schilders beschikbaar gesteld en Bouwborg Noordwest heeft de panelen bevestigd. Natuurlijk ben ik er zelf heel trots dat we met zijn allen zo'n groot project hebben gerealiseerd. Je merkt dat het kunstwerk de

mensen heel erg aan spreekt door de vrolijke kleuren en de spiegeltjes. Die grauwe wand is helemaal opgefleurd.'

Meer scholen

'Ook andere scholen in de buurt zijn enthousiast over "Express Yourself". Twee kunstenaars gaan samen met kinderen van basisschool De Piramide de muur van een sporthal beschilderen. Met subsidie van het Amsterdams Fonds voor de Kunsten. Ook de Dorus Rijkersschool voelt veel voor een nieuw kunstproject. Het lijkt me fantastisch als nog veel meer scholen dit initiatief overnemen. Helaas kan ik wegens ziekte zelf voorlopig geen bijdrage meer leveren. Erg lastig om voor onbepaalde tijd langs de zijlijn te staan. Het kriebelt!'

Opbouwwerk gaat nooit verloren!

Jos van der Lans

26 Het opbouwwerk is een oude loot uit de stam van het welzijnswerk, die na de Tweede Wereldoorlog fors begon uit te schieten en in de jaren zeventig definitief tot bloei kwam. Het kunstmest daarvoor was van Angelsaksische komaf. In Amerika en het Verenigd Koninkrijk heette het *community development*, wat wij in Nederland lange tijd vertaald hebben als samenlevingsopbouw. Ik heb het schrappen van het woord ‘samenleving’ altijd een beetje jammer gevonden. Het drukt namelijk zo goed uit wat het opbouwwerk beoogt: bouwen aan de samenleving. De moderne, gecompliceerde samenleving aan het begin van de eenentwintigste eeuw is immers geen zelf groeiend organisme, maar een krakende sociale constructie waar je permanent aan moet sleutelen: verbouwen, herstellen, verbeteren en vernieuwen. Het opbouwwerk is voor dat type klussen de eerst aangewezen aan-

nemer, gespecialiseerd in het leggen van verbindingen tussen mensen en instellingen.

Zetje in de rug

Dat aan professionele opbouwwerkers blijvend behoefte is, zegt wat over onze samenleving. De maatschappij heeft zich zo ontwikkeld dat sociale verbindingen tussen mensen onderling en tussen burgers en instellingen steeds minder spontaan en langs natuurlijke weg tot stand komen. Ze moeten worden aangeslingerd, en het opbouwwerk heeft zich daar de afgelopen decennia in gespecialiseerd. Het werk stelt moderne individuen in de gelegenheid om zich aan de publieke zaak te wijden. Het ontstopt de wegen, zodat de verbindingen tot stand komen. Daartoe geven de werkers dat beslissende zetje in de rug, bieden ze gelegenheid, zorgen ze voor begeleiding. Kortom, precies die zaken die al de geïnterview-

den in dit boekje zo in het werk van Opbouwwerk Noord waarderen.

Daarmee is nog niet alles gezegd over de betekenis van het moderne opbouwwerk. De kunst van het verbindingen leggen zegt namelijk niet alleen iets over onze samenleving, maar ook iets over opbouwwerkers zelf. Zij zien zichzelf vooral als dienstverleners. Zij bieden hun diensten aan. Zij zijn zelf niet de drijvende kracht. Precies om die reden is zo’n kwart eeuw geleden het predikaat ‘samenlevingsopbouw’ verdwenen. Daarmee werd afscheid genomen van het oude idee dat het de opbouwwerkers waren die de samenleving maakten.

In de jaren zestig en zeventig kreeg de opbouwwerker steeds meer een politieke opdracht: hij trok samen met bewoners ten strijde tegen het onrecht van de maatschappij. Die morele en politieke voortrekkersrol heeft de opbouwwerker in de jaren tachtig,

toen alom werd getwijfeld aan de ‘maakbaarheid’ van de samenleving, definitief achter zich gelaten. Niet de moraliteit of de politieke ambities van de opbouwwerker waren richtinggevend voor zijn handelingen, maar de ambities en wensen van bewoners, de opdrachten van andere instanties en van andere professionals werden leidend. Wat bleef was de gerichtheid op mensen in kwetsbare posities, de aanwezigheid in buurten en wijken waar de zelfwerkzaamheid niet vanzelfsprekend is, maar wat veranderde was de intentie. De opbouwwerker werd definitief een dienstverlener, waar anderen een beroep op konden doen.

Onmisbare schakel

Als dienstverlener maakte het opbouwwerk zich in hoge mate onzichtbaar. In de huidige prestatie- en afrekencultuur maakt dat het werk extra kwetsbaar. Dat blijkt ook wel, want in de afgelopen decennia zijn er eendelige pogingen ondernomen om op het opbouwwerk te bezuinigen. De gedachte was dat wat je niet kon zien ook niet nodig zou zijn. Het verrassende van die ontwikkeling is echter geweest dat het opbouwwerk op tal van plaatsen opnieuw is uitgevonden is. In veel gevallen niet in de vorm van een

aparte organisatie, maar als onderdeel van het politiewerk, als professionele bezigheid binnen woningcorporaties, zelfs als vaardigheid binnen het basisonderwijs. Buurtregisseurs, buurtconciërges, woonconsulenten, buurtvaders – ze zijn allemaal een beetje opbouwwerker geworden. Ze schipperen, bellen, verbinden, verwijzen, communiceren, organiseren en stimuleren, allemaal kwaliteiten die het opbouwwerk van oudsher in haar professionele gereedschapskist heeft zitten.

Toch heeft deze ontwikkeling het specifieke opbouwwerk als zelfstandige professionele kwaliteit niet uit de markt kunnen drukken. Want een buurtregisseur blijft een drukbezette politie-agent, een woonconsulente heeft duizenden woningen in portefeuille, een buurtconciërge heeft het druk zat en een buurtvader heeft meer te doen. Elke keer als er een extra stapje gedaan moet worden, als er vergaderd moet worden, als de professionals met elkaar in verbinding moeten worden gebracht, ontstaat er behoefte aan opbouwwerkers. Aan de achterkant van een moderne samenleving is het opbouwwerk een onmisbare schakel geworden. Wie de functie daar opheft, wordt door de omstandigheden gedwongen deze een paar jaar later weer tot leven te wekken.

Felgekleurde borden

Daarom zou het geen slecht idee zijn om de komende vijf jaar te proberen iets aan de onzichtbaarheid van het opbouwwerk te doen. Andere ‘bouwers’ hebben op dit punt geen enkele scrupules. Het eerste wat een aannemer doet die ergens een huis verbouwt of een huis gaat bouwen is een groot bord optrekken met teksten als: ‘Hier renoveert aannemer Pieterse vijftien woningen.’ Maar als het opbouwwerk ergens in Amsterdam-Noord of in Zeeburg een sociale klus klaart, worden de passanten in het ongewisse gelaten. Kom op: laat je zien, maak het zichtbaar. Als ik door Noord of de Indische buurt fiets wil ik felgekleurde borden tegenkomen, die mij precies vertellen welke klussen opbouwwerk heeft aangenomen. ‘Hier werkt Opbouwwerk Noord in samenwerking met de politie, de basisschool of het stadsdeel aan een oplossing voor jongerenoverlast. Suggesties zijn welkom, bel...’

Weg met de valse bescheidenheid. Het opbouwwerk heeft genoeg te vertellen.

Jos van der Lans is cultuurpsycholoog en publicist. Voor GroenLinks is hij lid van de Eerste Kamer.

Medewerkers van ON/ONIZ

Colofon

Teksten: Jeroen Kleijne, Bart Groenveld, Jos van der Lans

Eindredactie: Jeroen Kleijne

Vormgeving: De Kreeft, Amsterdam

Druk: Stolwijk, Amsterdam

Uitgegeven in januari 2005

ter gelegenheid van

het vijfjarige bestaan van

Opbouwwerk Noord

